

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města

Lomnice nad Popelkou

Bc. Andrea Holcová

© 2019 ČZU v Praze

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tematikou sociálního a ekonomického rozvoje města Lomnice nad Popelkou, které se nachází nedaleko okresního města Semily. Teoretická část zahrnuje pojmy týkající se regionální politiky Evropské unie, územní samosprávy a kvality lokálních služeb. Následně jsou popsány současné trendy, disparity a hrozby v regionálním rozvoji. V praktické části je popsán průběh a výsledky sekundárního a primárního výzkumu. Sekundární výzkum byl proveden formou obsahové analýzy dostupných zdrojů. Empirická část spočívala zejména v terénním šetření prostřednictvím rozhovorů s občany a s klíčovými osobnostmi města. Záměrem práce je nalézt socioekonomické faktory, které nejvíce ovlivňují život v této lokalitě a jejich další působení na trvale udržitelný rozvoj města Lomnice nad Popelkou. Analyzované informace vycházejí z poskytnutého hodnocení, které se týká občanské spokojenosti s dosavadním rozvojem města. Závěry výzkumu jsou shrnuty ve SWOT analýze a SWOT matici. Kapitoly zakončuje návrhová část zabírající se problémy, které byly identifikovány na základě rozhovorů či vyplynuly z provedené analýzy města. Obsahuje návrhy a doporučení, které by mohly napomoci k trvale udržitelnému rozvoji města Lomnice nad Popelkou a ke zvýšení kvality života občanů.

Klíčová slova

Socioekonomický rozvoj, regionální rozvoj, cestovní ruch, kvalita služeb, město Lomnice nad Popelkou, trvale udržitelný rozvoj.

Úvod

Velká část populace v rámci svého života hledá bezpečné a prosperující místo ke svému celkovému rozvoji či založení rodiny. Rozhodování o výběru vhodné lokality je ovlivněno mnoha faktory, mezi které patří například možnost zaměstnání v blízkém okolí, dostupnost vzdělávacího zařízení, úroveň zdravotnické péče, dopravní infrastruktury a kulturní zázemí. V posledních letech je kladen stále větší důraz na udržitelný rozvoj obcí a venkovských částí. Flexibilita, znalosti, informovanost a nápaditost rozhoduje o tom, jak je daná oblast schopná reagovat na externí i interní impulsy. Obec je považována za základní územní samosprávné společenství občanů. Dle Českého statistického úřadu se v roce 2018 na našem území nacházelo 6 258 obcí a újezdů a z toho 604 měst. Obce jsou v tomto případě určitými jednotkami, jejichž úkolem je pečovat o všestranný rozvoj daného území a o potřeby občanů. Klíčovou roli úspěšné ekonomické obce tvoří lidské zdroje, aktivní přístup a angažovanost místního obyvatelstva. Práce seznamuje se základními aspekty kvalitního regionálního a obecního rozvoje, který zvyšuje potenciál a konkurenceschopnost daného území a tím přispívá ke zvyšování kvality života obyvatel. Zmíněna jsou fakta o současném nerovnoměrném rozmístění lidských zdrojů, zejména u mladší populace. Odliv mladých lidí z venkovských oblastí a periférií měst se řadí mezi diskutovaná témata. Popsána je též stěžejní oblast rozvoje obcí, regionů a sféra cestovního ruchu. Přírodní a kulturní hodnoty, takzvaný „*genius loci*“ místa, jsou základem nabídky většiny destinací České republiky. Vhodně zvolená strategie rozvoje území dokáže rozvinout a zhodnotit přírodní, kulturní a historický potenciál i méně atraktivních lokalit. Z dlouhodobého hlediska představují tyto faktory hlavní možnost rozvoje infrastruktury, podnikání a zaměstnanosti v dané lokalitě. Výše zmíněné skutečnosti vytvářejí tlak na zkvalitňování sociálních a ekonomických oblastí, na které je práce zaměřena.

Diplomová práce je zaměřena na socioekonomickou analýzu rozvoje města Lomnice nad Popelkou s důrazem na jeho trvalou udržitelnost. Území se nachází na pomezí Českého ráje a Podkrkonoší, konkrétně v okrese Semily. Historie města se datuje už od 14. století, známá je zejména díky tradiční ruční výrobě Lomnických sucharů, textilnímu průmyslu, stavbám lidové architektury a bohatému sportovně-kulturnímu zázemí. Tato lokalita byla vybrána záměrně z důvodu rodného bydliště autorky. Bylo tedy možné čerpat z odborné literatury, informací poskytnutých městským úřadem i z vlastních zkušeností a znalostí místních obyvatel.

Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit dosavadní rozvoj Lomnice nad Popelkou prostřednictvím vybraných socioekonomických ukazatelů a nastítnit postupy podporující trvale udržitelný rozvoj. Výzkum se věnuje celkovému hodnocení města jak z pohledu jedince neboli občana, tak z perspektivy zastupitelů města. Tyto dva pohledy byly vybrány, aby bylo zohledněno subjektivní i objektivní hodnocení zkoumané problematiky. Jedná se především o dílčí oblasti a otázky týkající se věkové a vzdělanostní struktury obyvatelstva, úrovně zdravotní a sociální péče, nezaměstnanosti, cestovního ruchu, životního prostředí, možnosti podnikání, dopravní dostupnosti, infrastruktury, stavu v oblasti školství, sportovně kulturního zázemí a hospodaření města. Další část práce je věnována komparaci a zhodnocení priorit strategického plánu Lomnice nad Popelkou s názory občanů a klíčových aktérů města. V práci jsou zahrnuta doporučení přispívající ke zvýšení či popisu úrovně vybraných rozvojových oblastí vedoucích k posílení konkurenceschopnosti a upevnění postavení města v rámci regionu.

Metodika

Odborná práce je rozdělena na dvě hlavní části. Z metodologického pohledu bude využito především techniky sekundární analýzy dat, zejména studia dokumentů odborné povahy, veřejně dostupných zdrojů a statistických dat zejména z Českého statistického úřadu. Empirická část se zabývá konkrétní situací v Lomnici nad Popelkou a je věnována základní charakteristice šlechtického města včetně historie území. V empirické části bude využito primárního sběru dat pomocí polostandardizovaného rozhovoru se zastupitelem města a standardizovaných rozhovorů s místními obyvateli. Výzkum je lokalizován do Podkrkonoší v Libereckém kraji na území města Lomnice nad Popelkou. Výběrovou populací pro tento typ rozhovorů byli občané Lomnice nad Popelkou, kterým byly osobně předloženy tištěné záznamové archy. Rozhovory probíhaly v nepravidelných časových intervalech (od září 2018 do února 2019) s obyvateli města, kteří v obci přímo žijí. Získané informace byly následně vyhodnoceny a porovnávány. Struktura polostandardizovaného rozhovoru obsahuje pouze otevřený typ otázek. Kvalitativním výstupem šetření jsou výsledky z analýzy obsahu rozhovoru s osloveným reprezentantem města a místními obyvateli. Získaná data byla analyzována, komentována a zařazena do příslušných kapitol odborné práce.

Zhodnocení výsledků

SWOT matice

Tabulka 11 na základě analýzy města, šetření s obyvateli a standardizovaných rozhovorů zobrazuje silné stránky (strengths), hlavní slabé stránky (weaknesses), stěžejní příležitosti (opportunities) a důležité hrozby (threats). Daným strategiím bylo přiřazeno skóre atraktivity dle souvisejících oblastí. Strategie SO dostáhla skóre atraktivity 121 bodů, výsledek strategie ST činí 80 bodů, strategie WO získala skóre atraktivity 92 bodů a výsledek přístupu WT čítá skóre atraktivity 82 bodů. Ze závěrů lze vyvodit, že je pro toto místo je důležitý zejména přístup SO. Obec by mělo využít silných stránek ve prospěch příležitostí. Lomnice nad Popelkou má již zpracovaný strategický plán rozvoje. Zjištěné faktory (podmiňující úspěšný rozvoj města), kterými by se mělo vedení města opět zabývat, lze rozdělit do několika prioritních oblastí:

1. Zaměstnanost:

- 1.1. Podpora podnikatelského prostředí a tradičních řemesel
- 1.2. Vybudování stravovacích a ubytovacích kapacit pro rozvoj podnikání v cestovním ruchu
- 1.3. Rozvíjení spolupráce města se současnými podnikateli
- 1.4. Tvorba nových pracovních míst pro znevýhodněné skupiny obyvatel

2. Bydlení a občanská vybavenost

- 2.1. Výstavba malometrážních startovacích bytů pro mladé rodiny
- 2.2. Podpora rozvoje sociálních služeb a výstavba domova pro seniory
- 2.3. Podpora rozvoje zdravotních služeb, zejména zajištění kvalitních služeb v oboru stomatology a kožního lékařství
- 2.4. Zajištění zvýšené činnosti místní policie v nočních hodinách zejména v oblasti hotelu Praha, okolí základní umělecké školy, autobusového nádraží a sídliště.
- 2.5. Dobudování chybějící technické infrastruktury, plynofikace a kanalizace v okrajových částech města
- 2.6. Výstavba herny pro rodiny s dětmi

3. Cestovní ruch

- 3.1. Rozšíření turistické mimosezónní nabídky
- 3.2. Výstavba kaváren s letními zahrádkami, krytého bazénu a in-line stezky
- 3.3. Dobudování parkovacích míst na Husově náměstí a na sídlišti
- 3.4. Kontinuální budování atraktivní image města z pohledu cestovního ruchu
- 3.5. Rozšíření spolupráce s Místní akční skupinou Český ráj

Prostřednictvím silných stránek by se mělo vedení obce snažit potlačit potenciální hrozby. S využitím zmíněných příležitostí lze zmírnit či eliminovat slabé stránky této lokality. Budoucí strategie by měla být založena na principu vzájemné provázanosti a vyváženého ekonomického, sociálního a environmentálního rozvoje venkovského prostoru. Zároveň by měla vycházet ze specifické situace území a zohlednit výjimečnost této lokality.

Tabulka 1 SWOT matice

		Stupeň atraktivity	Silné stránky (S)					Slabé stránky (W)					Skóre atraktivity
			Blízko Českého ráje a dalších kulturních památek	Čerpání dotací na výstavbu a renovaci	Občanská vybavenost, kulturní a sportovní využití	Turistická atraktivita města, klidná lokalita	Prostor pro budoucí výstavbu	Nízká nabídka pracovních míst	Odliv ekonomicky aktivních obyvatel a stárnutí obyvatelstva	Nedostatečná sociální a zdravotní péče	Chybějící plynofikace, vodovodní a kanalizační síť v okrajových	Periferní poloha v rámci Libereckého kraje	
Stupeň atraktivity			5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
Příležitosti (O)	Zkvalitňování image města jako atraktivního místa pro život	5	X		X				X			X	65
	Získání finančních prostředků z fondů EU na podporu tvorby pracovních příležitostí	4		X	X	X		X	X				72
	Potenciál socioekonomického rozvoje s dobudováním komunikace R35	3			X	X		X				X	33
	Zkvalitňování a rozšíření bydlení v důsledku ekonomického růstu	2		X	X		X		X		X		31
	Budování aktivní spolupráce se subjekty v oblasti cestovního ruchu	1	X	X		X						X	12
Ohrožení (T)	Stěhování mladé populace do větších měst	5		X				X				X	50
	Vyšší nároky v oblasti sociální a zdravotní péče	4		X	X		X			X			44
	Rušení omezování spojů železniční a autobusové dopravy	3			X	X			X			X	30
	Úpadek malých podniků, příliv levné pracovní síly	2				X		X	X			X	24
	Vysoké náklady na údržbu městského majetku	1		X	X	X				X	X		14
Skóre atraktivity			30	68	69	28	6	70	64	15	6	19	

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ze standardizovaných rozhovorů (Příloha 1) a provedené analýzy města

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit a následně navrhnout změny v rámci strategického plánování města Lomnice nad Popelkou. Z provedených standardizovaných rozhovorů s občany a zastupitelem obce, SWOT analýzy a SWOT matice vyplynuly některé skutečnosti, které je nyní možné zhodnotit a použít jako podklad pro další náměty na rozvoj města Lomnice nad Popelkou. Z provedeného průzkumu vyplynulo, že hlavním nedostatkem města je neadekvátní počet pracovních příležitostí. Dopady této problematiky lze zmírnit pomocí podpory rozvoje malých a středních podniků, které současně fungují v obci. V jednom ze specifických cílů se město zaměřuje na zvýšení informovanosti a vzdělanosti podnikatelů pomocí několika opatření v oblasti efektivního přenosu informací k podnikatelským subjektům. Možnost uplatnění na trhu práce v místě či blízkém okolí trvalého bydliště a vysoká míra zaměstnanosti patří mezi stěžejní faktory ekonomického rozvoje města a je zásadní se této problematice blíže věnovat.

Problematika stárnutí populace a odliv ekonomicky aktivního obyvatelstva do větších měst se dotýká i Lomnice nad Popelkou. Ze strany města by mělo dojít například k výstavbě nemocnice pro pacienty s Alzheimerovou nemocí, k rozšíření sportovní infrastruktury či zmodernizování koupaliště. Pro mladé rodiny je nutné zabezpečit možnost kvalitního bydlení, které je dle slov občanů v současnosti nevyhovující. Jednou z možností je výstavba a podpora malometrážních startovacích bytů. V horizontu pěti let hodlá město realizovat další podstatné kroky k odstranění těchto nedostatků. Velmi žádoucím alokováním vyšších finančních prostředků do zkvalitněné dopravní infrastruktury. Prostřednictvím podpory zejména malých a středních podniků ke zvýšení místní zaměstnanosti. Závěrem lze konstatovat, že na základě zjištěných skutečností jsou občané se životem v obci spokojeni. Obyvatelé tvoří stěžejní složku dané lokality, je tedy zásadní, aby mezi městem a občany fungovala efektivní, oboustranná a kontinuální spolupráce.

Přestože je Lomnice nad Popelkou relativně malým městem, na základě zjištěných informací lze tuto oblast považovat za město s vysokým rozvojovým potenciálem. Současné vedení města, což bylo potvrzeno většinou respondentů, vynakládá aktivní úsilí o trvale udržitelný rozvoj a zvyšování atraktivit pro současné i nově přistěhovalé obyvatele. Vedení projevuje snahu k udržení prosperujícího a dynamicky se rozvíjejícího města, jehož obyvatelé jsou motivováni k vytváření nových příležitostí vedoucích ke zkvalitnění života pro další

generace. V diplomové práci byly ze standardizovaných rozhovorů s občany vyvozeny závěry, které mohou být nápomocné pro vedení města jako aktuální zdroj informací pro jeho práci. Zjištěné skutečnosti mohou být využity při plánování dalších rozvojových aktivit ve městě Lomnice nad Popelkou. Navržené náměty by mohly napomoci k upevnění postavení města v rámci regionu a tím ke zvýšení jeho konkurenceschopnosti.

Seznam použitých zdrojů – vybrané bibliografické citace

DRAHOŇOVSKÝ, J., MORÁVKOVÁ, L., Zdeněk MRKÁČEK, Z., VYBÍRAL R., BÁRTA, J., *Lomnice nad Popelkou pohledem do minulosti*, Studio JB, 2012, 128 s. ISBN 978-808-6512-501.

KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J., *Územní samospráva–udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

PÁNA, L., *Nástroje a aktuální problémy regionální politiky.*: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. ISBN 978-80-87472-99-6.

PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

ZELENKA, J., *Cestovní ruch-marketing*. Vyd. 3., přepracované, Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-543-1.

LOMNICENADPOPELKOU.CZ, *Profil města Lomnice nad Popelkou*. [online]. [cit. 2019-02-20]. Dostupné z:

<http://www.lomnicenadpopelkou.cz/vismo/utvar.asp?id_org=8675&id_u=1016&p1=58>